

Za 40-letnico tragične smrti narodnega heroja Jožeta Moškriča, dramatika, pesnika, družbenopolitičnega in društvenega delavca, pripravlja prof. Milan Dolgan izdajo njegovih izbranih del. Iz že doslej zbranega bogatega gradiva objavljamo četrti prizor 1. dejanja doslej še neobjavljene Moškričeve socialne drame s petjem v dveh dejanjih (v petih slikah)

DANI SE

ČETRTI PRIZOR. MOSER — BOBER — JERAJ

MOSER: Da, zelo uvideven človek je. Kako se že piše?

DULAR: Zalar!

MOSER: Saj res, Zalar. Torej, gospod Dular, pogovorite se z ostalimi delovodji in pazite, da se ne bo preveč hujskalo med delavci.

DULAR: Storimo, kar je v naši moči. (Odide)

MOSER: (Telefonira) Halo, Strokovno zvezo prosim! Halo tukaj Moser. Zdravo, gospod Žunič! Pri nas bo skoraj gotovo prišlo do spora, ker pa z Bobom ni mogoče govoriti, Vas prosim, da pridete Vi. Da, da! Torej pride-te? Prav! Hvala. (Druga številka) Halo, Delavska zveza tam? Pozdravljeni, gospod Zalar, Tu ravnatelj Moser. Pri nas bomo morali omejiti obratovanje in za malenkost znižati plače. Ker pa je z Jerajem težko govoriti, zato vas prosim, da pridete in se pogovorimo, kako bi se to uredilo, da bi delavstvo preveč ne trpelo. Prav! Pričakujem vas! Klanjam se! (Odloži)

JERAJ: Gospod ravnatelj, v imenu delavstva, organiziranega v Delavski zvezi, protestiram proti načinu postopanja z nami.

BOBER: Prav tako jaz v imenu Strokovne zveze.

MOSER: Ne vem, kaj pravzaprav mislite, gospoda.

JERAJ: Vašo okrožnico! Odgovorilo bo nanjo delavstvo še danes. Midva samo protestirava proti načinu, s kakršnim hočete izvesti svojo namero. Tu so delavske organizacije, tu su zaupniki, tu je kolektivna pogodba. Vi pa greste preko vsega. Tega mi ne bomo trpeli.

BOBER: Čemu imamo kolektivno pogodbo, čemu zakon o zavarovanju delavcev, če mislite, da lahko kar na svojo pest diktirate delavstvu delovne pogoje?

MOSER: No, glede tega sta lahko pomirjena. Nimam namena, da bi kar na svojo pest nekaj diktiral delavcem. Obvestil sem obe organizaciji in ju klical na pogajanja. Z njima se bo podpisal sporazum — če pride do njega, seveda.

JERAJ: Nisem dobil nikakega obvestila.

BOBER: Tudi jaz ne!

MOSER: Obvestil sem centrali.

JERAJ: Čemu centrali? Te bi obvestili že mi, če bi imeli za potrebno. Brez našega pristanka je vsak sporazum tako iluzoren.

BOBER: Zato lahko greva. Zadnjo besedo bo imelo delavstvo, in kar bo ono reklo, to bo držalo.

MOSER: Upošteвайте in tudi delavstvu dopovejte, da smo bili zaradi izjemnih gospodarskih razmer prisiljeni storiti ta korak in da bomo skušali to čimprej popraviti. To bo tako veljalo samo začasno.

JERAJ: Verno, kako je s takimi začasnimi ukrepi.

MOSER: No, seveda, če se razmere ne bodo pokvarile, potem tega ne bomo mogli storiti. Sicer pa, to je za posameznika malenkost.

JERAJ: Za vaše letne dohodke je sto tisoč malenkost, a za delavca je to polovica njegovih dohodkov.

MOSER: Polovica dohodkov? Kako to računate?

JERAJ: Povsem pravilno. Če bi namesto po osem ur delali le po pet ur, zgubimo s tem tri ure od osmih. To res še ni polovica. Ker pa hočete znižati mezde za en dinar od ure, bo pa to zneslo nič manj kot polovico.

MOSER: Ker ste tako pametni, pa vi povejte, kako naj nadoknadimo milijon dinarjev izgube, ki smo jih imeli to leto?

JERAJ: Gospod ravnatelj, o izgubi lahko govorite komu drugemu, ki ra-

zmer ne pozna, meni ni treba. Dobro vem, da je bila proizvodnja tovare kljub skrajšanemu delovnemu času na isti višini kot v lanskem letu. Priznam pa, da je prodajna cena nekoliko padla, toda to ste že nadoknadili s priganjaškim sistemom, ki ste ga uvedli v tovarni. Če pa so v resnici dohodki podjetja letos nižji, kot so bili lansko leto, zaradi tega še nikar ne govorite o izgubi. To bi bil kvečjemu nekoliko manjši dobiček.

MOSER: No, sedaj hočete vi več vedeti kot jaz. Tu stoji črno na belem.

JERAJ: Če bi tudi belo na črnem, ne verjamem. Papir prenese vse. A če bi tudi navsezadnje bilo res, kar pravite, bi še vseeno bilo bolj človeško, če bi reducirali plače tam, kjer gredo v tisoče. Če je podjetje res tako v škripcih, zakaj ne znižate plač gospodom ravnateljem, podravnateljem, upravnim svetnikom in generalnim tajnikom, ki jih je cela vrsta. Tu bi se dalo v resnici doseči izdatne prihranke, tako da bi bila vaša namišljena izguba kaj kmalu pokrita.

MOSER: Menil sem, da ste resen delavec, s katerim se da govoriti, a sedaj vidim, da ste demagog in predrznež.

JERAJ: Seveda, če si upa nekdo povedati v obraz resnico, ki je neprijetna, potem je demagog in predrznež.

MOSER: Kaj pravzaprav hočete?!

JERAJ: Umaknite okrožnico!

MOSER: Kaj vam pride na misel?

BOBER: S tem kršite kolektivno pogodbo in na to bomo odgovorili s protestno stavko.

MOSER: Tako? Vi grozite?

BOBER: Branili bomo svoje pravice.

MOSER: Poskusite, mogoče vam uspe.

JERAJ: Mogoče.

MOSER: To bomo šele videli.

JERAJ: Torej vztrajate pri svoji okrožnici?

MOSER: Na vsak način. Tega menda ne mislite, da jih pišem za kratek čas.

JERAJ: Prav! Pojdiva!

BOBER: Klanjam se! (Odideta)

Janez Ošaben Teol — akvarel 1981

NAŠA SKUPNOST — 25. MAJ

Umetniška priloga. Ureja komisija pri uredniškem odboru Nsk, zanjo odgovarja Marjan Moškrič.